

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYIET

Alapította: Dr. BÓROS GYÖRGY.

Husvétii gondolatok.

Élet a sirok között.

Szép időben szeretem a szabadban való bolyongást. Pár nappal ezelőtt künnjártam a temetőkertben. A gyümölcsfák és dísznövények rügyei már pattanásig duzzadtak a nap sugarainak éltrehevítő csókjától. Fölöttem Isten ártatlan madárkái, csicsérgő fecskék cikáztak az enyhe levegőben. Alant, szellőtől lengetett fűszálak közt, a tavasz első hírnökei, kék ibolyák nyiltak. Tőlem nem messze, gondosan ápoltság mellett, egy sötétruhájú nő állott. Valamivel távolabb, játékoskedvű kis leánya vidáman nevetgélve futkározott a borostyánbokrok között. De ez a rügybontó, virágzó, nevető és daloló élet nem látszott érdekelni a mélyen magábamerült asszonyt. Egész figyelme a sirra irányult. Bizonyosan kedves, drága emlékek rajzoltak benső világában. Lelke néhai férjének lelkével pár pillanatra találkozott. Ez is élet: szép, fölemelő lelki élet.

Saul és Pál.

E két név egy testben két lelket jelent. Egy romboló és egy építő lelket. Saul a megalakult kis keresztény egyház leghatalmasabb üldözője, Pál a jézusi eszmék legnagyobb apostola volt. Megtérése, ujjászületése bizonyára nem egy pillanat műve. Ősi hagyományokkal, megszokott vallási gyakorlatokkal, beidegzett hitelvekkel máról-holnapra szakítani lélektani képtelenség. Saulnak a damaszki uton történt megvilágosodásáig hosszas tusakodáson, tragikus önmarcangoláson, salakot felhányó forrongáson kellett átmennie, míg bekövetkezett nála a megtisztulás folyamata, míg „levetkőzhette a régi élet szerint való ó-embert és felöltözhette az új embert“ s elmondhatta magáról: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus“.

Mi okozta e fönséges fordulatot életében? A Jézus evangéliumából kisugárzó mennyei világosság, amely megtisztította gyűlölettől fertőzött szívét, újjáteremtette egész lelki alkatát. Így lett az üldöző Saulból „Isten választott edénye“, a keresztyény világ legnagyobb hittérítője. Gyönyörű átalakulás: örökszép példája az erkölcsi feltámadásnak.

Két emlékoszlop.

Miután Dávid Ferenc első emlékoszlopát durva kezek szétrombolták, vallásközönségünk ujat állított a dévai váromladékon. S ha százszor lerombolnák, százszor mást építené. Mert hálásszívű utódokra nézve lelki szükséglet a nagy elődök emlékezetének szakadatlan ápolása és fenntartása. Távoli vidékekre is szívesen elzarándokolnak kiváló nemzeti hősök, államférfiak, költők, művészek, vallásreformátorok emlékjeléhez, hogy ott indítást, inspirációt kapjanak szép tettek véghezvitelére, értékes művek megalkotására. Ilyen drága emlékjel reánk, unitáriusokra nézve, a dévai kőoszlop.

A másik emlékoszlopot maga Dávid Ferenc állította magának, melynek alkotó darabjait a gyulafehérvári hitvitán, tordai országgyűlésen, nagyváradi disputáción és a kolozsvári főtéri templomban csiszolta ragyogóvá. Ez emlékoszlop azóta századok tomboló vihara rázta, más hitet vallók dühös féltékenysége ostromolta, ám azért ma szilárdabban áll, mint bármikor valaha. Méreteiben megnőtt, formájában szebb, tartalmában tömörebb lett s hódító hatásában világraszóló. Ez emlékoszlop Dávid Ferenc vallása, a mi vallásunk és a jövő vallása: halhatatlan dicsőségére a lánglelkű alkotónak, büszkeségére és épülésére a hitbuzgó örökösöknek.

Kelemen Árpád.

.....

3500 embertől 100—100 leut vár az abrudbányai egyházközség. Egy olvasónk azt az ajánlatot teszi, hogy ő március hónaptól kezdve minden következő hónapban fizetni fog 200 leut, tehát összesen 2000 leut, ha e tíz hónap alatt jelentkezik egyezer (1000) ember, aki fizet erre a célra 100—100 leut. Az ajánlattevő minden hónapban takarékpénztárba tesz 200 leut, a könyv számát az *Unitárius Közlöny* szerkesztőjénél bejelenti s felhatalmazza, hogy ha az egyezer 100 lejes adomány másoktól beérkezik, a pénzt kamatjával együtt kivegye és elküldje Abrudbányára.

A tordai Dávid Ferenc-kép. „A vallásszabadság kihirdetése“ nagy példányát szeretné megszerezni egy érdeklődő. Akinél eladó van, értesitse szerkesztőségünket a kép áráról. A képet keret nélkül óhajtaná olvasónk megszerezni.

Ki a jó unitárius? Az, aki mindig építeni, javítani, haladni, rendet csinálni, békíteni, szeretni és gyűlölséget szüntetni akar. Az, aki szereti a templomot, tiszteli a papot, becsüli a tanítót és mindig szeretne valami jót tenni embertársaiért, egyházáért. Az, aki jó magyar, hűséges hazafi, tiszta életű polgár. A jó unitárius szereti és megbecsüli hitrokonát s boldog, ha találkozik vele.

Jézus és a Tibet.

Amerikában és Angliában az utóbbi években „tibeti evangéliumok“ néven érdekes theoriák kerültek forgalomba. A bevezetésül írt történeti rész szerint egy Notovitch nevű orosz utazó Kinának Tibet nevű tartományában utazgatva tudomást szerzett arról, hogy az egyik ősrégi Buddhista-kolostorban Jézusról szóló ősrégi irásokat őriznek. Ezekbe a kolostorokba azonban nagyon nehéz bejutni, ezért Notovitch saját maga eltörte az alsó lábszárát a kolostor közelében s jajgatására a szerzetesek aztán bevitték őt a kolostorba. Gyógyulása alatt az utazó megnyerte a szerzetesek bizalmát s óvatlan pillanatokban a könyvtárba lopózhatott, amelyet csak a „kiválasztottak“ használhattak. Itt talált rá azokra az iratokra, amelyek Jézusra, vagy amint az iratok nevezik: „Issa, az emberek fiainak legjobbjá“-ra vonatkoztak. Ezek szerint Jézust már kora fiatalságában házasságra akarták kényszeríteni, amely elől ő megszökött s egy karavánhoz csatlakozva Indiába ment. Indiában a buddhista filozófusok tanításait hallgatta, majd visszatért Palesztinába, ahol az esszénusok szektájának lett a tagja. Sok más érdekes dolog mellett arról is írnak ezek az iratok, hogy Jézus vonzódást érzett a Lázár testvére, a Bethania-beli Mária iránt, ám élethivatása nem engedte, hogy a családi élet csendes révében keresse boldogságát. Utja a kereszt felé vezetett, ám tanítványai ellopták a testét, amelyet a palesztinai szokások ellenére pár órai függés után már levettek s csontjait sem törték össze, mint a többi kivégzettnél. Ezért aztán Jézus kataleptikus állapotba esvén, élve került a sziklásírba, ahonnan a tanítványok, vagy más valaki elszöktette.

Ezek a, bár nem új, de kétségtelenül érdekes elképzelések ilyen címek alatt jelentek meg: Issa élete, Jézus megfeszítettése egy szemtanu szerint, Pilátus vallomásai stb. — és a közvéleményt valóság-gal lázba hozták.

Edgar J. Goodspeed, híres újtestamentum-tudós és teológus, könyvet írt „*Strange New Gospels*“ (különös új evangéliumok) címen (University of Chicago kiadása 1931) ezek ellen az elképzelések ellen. A biblia-kritika, történelem, anthropologia és összehasonlító vallástudomány fegyvereivel támadja meg ezeket az elméleteket s mutatja ki tarthatatlanságukat.

Mint már említettük, ezek az elméletek nem újak s csak az a csodálatos, hogy a nagyközönség felült nekik. Goodspeed professzor bebizonyította, hogy Notovitch nevű orosz utazó talán nem is létezett soha, annál kevésbé járt Tibetben s még kevésbé talált Jézusra vonatkozó dokumentumokat. Egy Missouri állambeli lelkész kitalálása volt az egész utazás.

Az egész mozgalmából azonban világosan látszik, hogy Jézus csodálatos személyisége mennyire érdekli az emberiséget. Ez viszont annak jele, hogy az anyagias célok után rohanó emberiség mindinkább kezd a szellemi felé fordulni. E szellemiség felé való törek-

vésnek könnyen megérthető lélektani tüneménye az a törekvés, amely a szellemít úgy iparkodik elérni, hogy ezt magához lerántani igyekszik. Ezért volt mindez a sok elképzelés, hogy Jézus csodálatos szellemét és életét valahogyan megmagyarázzák az indiai utazás és a buddhistáktól ellesett tanítások meséivel. Az irány a szellemi felé helyes, csak a módszer nem. Jézust és a magasabb szellemi életet nem azáltal érhetjük el, ha azt hétköznapiassá tesszük, hanem azáltal, hogyha mi magunkat iparkodunk minél magasabbra emelni és szellemivé tenni.

Sz. I. S.

Miért árulta el Judás a Mestert?

I.

Nagytiszteletű Szerkesztő ur! Szives engedelmével én is hozzá óhajtok a Judás szerepéhez szólni. Érzem és tudom, hogy e téren nem versenyezhetek a teológusokkal; de mikor a Judás cikket elolvastam, szerény véleményemet megírtam. Csupán azért, hogy ismertessem azt, hogy hogyan gondolkozhatik hite és vallása felől egy hat elemi iskolát végzett, talusi unitárius ember.

Hogy miért árulta el Judás a Mestert, ebben a kérdésben én az Isten munkáját látom. T. i. Jézus már előre megérezte, hogy tanítványai közül Judás elárulja őt. Jézus tehát előre tudta, hogy az ő tragédiájának be kell következni, amire ő készült is. De abban a bizonyos pillanatban fájdalom töltötte el lelkét, hogy ép az árulja el, akinek védenie kellene őt. (Ezt az érzést máma is a magunkévá kell hogy tegyük). Nem csoda, ha haraggal, megvetéssel beszélt róla. És mint embernek, neki is szép volt az élet, mit bizonyít az is, mikor a „Gethsemáne“-kertben kérte Urát, Istenét „ha lehetséges, muljék el tőlem e pohár, de mindazonáltal ne úgy legyen, amint én, hanem amint Te akarsz.“

De Quincey szerint, hogy Judás mi célból jelentette fel Jézust, szerintem is nem elfogadható. Először is azért, mert amikor Judás a főpapokhoz ment, azt kérdezte tőlük: „mit adtok nekem, ha kezetekbe szolgáltatom a Mestert?“ Azok pénzt ígértek, mit Judás elfogadott. De Quincey fölfogása tehát már itt elbukik. Mert magasztos eszmét csakis rendületlen hittel, meggyőződéssel lehet diadalra juttatni, nem pedig anyagi érdekek hajhászásával. Másodszor pedig azért nem elfogadható, mert ha Judás kellett Jézust cselekvésre kényszerítse, e szerint akkor Judás az elméletek terén fölülmulta Jézust, az ő mesterét.

Szintén ilyenforma feleletet adhatok Jeffers Robinson elméleteire is; az ő fölfogása szerint is Judás már fölülmulta Jézust: Amikor azt látta, hogy Jézus letért a béke utjáról, mert korbáccsal üzi ki a kufárokat a templomból és kemény szavakkal feddi a farizeusokat. Ez nem felel meg az eddigi magaviseletének, itt ő már Mestere fölött bíraskodott; de mint szerető tanítványnak, ki Mesterétől olyan

eszmét tanult, hogy vele már az ő Mesterét is fölülmulhatta, figyelmeztetni kellett volna Mesterét, nem pedig díjat kérni az ő fejére.

A nagypénteki tragédiában, hogy Isten munkáját látom, azzal bizonyítom, hogy Judás pénzt kapott az árulásért, szerintem Isten Judásban egy szimbólumot akart állítani az emberiség elé. Mely szerint legyen bizonyíték az, hogy a bűn által szerzett pénz vagy bármi vagyon nem boldogít senkit. Ha bizonyos időre örül is neki, de előbb-utóbb a lelkiismeret furdalása következtében a bűn megbünteti saját magát, mint ahogy megbüntette Judásban is.

Jézus tehát meghalt az igazságért, de az igazság, az eszme nem maradt a sírban, föltámadott! Judás az árulásért kapott pénzzel nem lett boldog, mert érezte, hogy az igazságot ölte meg vele, mikor erre a tudatra ébredt, a pénzt eldobta magától, mint terhet és fölakasztotta magát. Ezen tragédiának diadalrajutása végül is az igazságban csakis a Judás szerepével tudott tetőfokra emelkedni.

Szerintem végül is: Judás csak Judás kell maradjon, mert mindig voltak és mindig lesznek Judások; Quincey és Jeffers Robinson szerint, ha felmentenők az árulás vádjá alól, úgy a jelen, mint a jövő nemzedékre nézve ezek is egy általuk bizonyos eszmétől hajtva mentve lennének. Ezáltal megrendülne egyes emberekben a büntől való félelem és megrendülne vele együtt a vallástanítás is.

Lehetnek e világban bármilyen magasan szárnyaló eszmék és bármilyen erőszakos hatalom, de vallásos érzület nélkül előbb vagy utóbb csak romba dőnek. Mert a kereszténység magasztos eszméje és annak tanítása ép annyira szükséges az emberiségnek, mint a mindennapi kenyér.

Bencéd, 1931. március 15.

Izsák Domokos.

II.

Kedves Szerkesztő Ur!

Az Unitárius Közlöny márciusi számában feltett kérdésre: „Miért árulta el Judás a mestert?” szeretnék röviden én is hozzászólni. Ha tudnám, hogy a kérdésre csak egy válasz van, mint egy számtani feladatra vagy keresztrejtvényre, hát nem venném magamnak azt a merészséget, hogy hozzászóljak; de így, mikor tudom, hogy ez a kérdés még sok más kérdéssel és Jézussal összekötött problémával együtt nyílt, így én is hozzászóllok.

Minél többet olvas valaki Jézusról és az őt körülvevő eseményekről, annál inkább arra a meggyőződésre jut, hogy Jézus életének történetét nem lehet megírni, hiányzik az anyag; sem minőség, sem mennyiség tekintetében az evangéliumok tudósításai nem elegendők egy modern értelemben vett életrajz megírásához. A Jézus külső munkájának egy pár mozzanatát örökítik csak meg, de ami leginkább érdekli a modern embert, a lélek-életéről, a gondolatokról és problémákról, amik Jézust foglalkoztatták, majdnem semmit sem

irnak. Inkább a külső megnyilvánulásait írják meg az eseményeknek, mint oklásait és motivumait. Az evangéliumok írói maguk is egyszerű emberek — a Lukács evangéliuma és a Cselekedetek írója kivételével —, kik egy bizonyos idő elmúltával írták meg az eseményeket, amikor is a száraz tények leírása mellett, saját gondolataikat, életfelfogásaikat vitték bele a leírásba. Az ilyen intenciókkal megírt történetben természetesen az általuk főhősnek képzelte ember idealizálódott, míg aki ellentétbe került vele, akadályozta munkájában, teljes ellenszenvüket hívta ki, a lehető legsötétebb színekkel van megrajzolva. Ezeknek az előrebocsátása után, igyekezzünk Judás jellemét elképzelni és megrajzolni.

A Judásról való tudásunk nagyon korlátolt. A három első evangéliumban már amikor Jézus tanítványának választja, neve után van írva „az áruló” vagy „aki a Mestert elárulta”. Egészen addig, míg az árulásának az ideje eljön, csak egyszer szerepel, mikor Jézust Bethániában drága kenettel megkenik (Ján. 12. 1—9. szerint), Judás az, aki zugolódik, hogy miért történt ez a nagy kár, inkább eladták volna és a szegények között osztották volna ki az árát. Ugyanezen esemény le van írva Máté XXVI. 6—13. és Márk XIV. 3—9., hof nincsen említve név, csak a tanítványok zugolódnak általában a nagyértékű keneteknek szerintük való elvesztegetése miatt. Jánosnál van megemlítve, hogy ő volt a pénztárnoka Jézus kicsiny seregének. Ez a megjegyzés azt bizonyítja, hogy ő is, mint a többi tanítvány, azért volt elválasztva Jézustól, hogy az ő evangéliumát terjessze az emberek között. Egyéni és személyes tehetségei meg arra képesítették, hogy ezt a bizalmi állást ő töltötte be. Nyugodtan következtethetjük tehát, hogy Judás, amikor tanítvánnyá választódott, erkölcsi tekintetben éppen olyan olyan értékű volt Jézus előtt, mint a többi. Ő is éppen úgy betöltötte hivatását Jézus környezetében, mint a többi apostol, nem volt életében világért sem megbélyegezve, ha nem is birta annyira Jézus bizalmát és barátságát, mint a három kedvenc tanítvány (Péter, János és Jakab), de annyira ő is volt szeretve, mint a többi nyolc.

Tulajdonképpen most vetődik fel a kérdés, mint probléma: *miért árulta el Judás hát Jézust?* A modern bűnügyi lélektan már megállapította, hogy egy elkövetett bűnesetnél nem egyetlen egy ok idézi elő a bűn elkövetését, hanem számos, sokszor egymással semmi összefüggésben nem álló lelki vagy külső motívum, amik egymásra hatva, együtt és összesen képezik az elkövetett bűnt. A Judás eseténél is ilyen formán vagyunk. A különböző lelki és külső motívumok összessége ez, ami őt, a tanítványt, oda juttatja, hogy Mesterét oly rutul elárulja. Vegyük számba a lehető okokat.

1. *Anyagi okok.* Pénztárnok volt, ha sok pénz nem is volt kezén, azért mégis kellett, hogy gyűljön a szegények segélyezésére; sokan azt tartják, hogy hűtlenül sáfárkodott s félve, hogy felfedik csalását, a Mester eltávolításával igyekezett mindenféle felfedezést elkerülni.

Az az *összeg*, amiért Jézust elárulta, nevetségesen csekély arra, hogy a mi szempontunk szerint eláruljon valakit, de vajjon, aki minden lelki dolgot az anyagiasság szempontjából ítél meg a bethániai megkenésénél Jézusnak, egész lelkét annak a drága kenetnek értéke, eladása tölti be, nem maga az aktus, vajjon annak a pénz, mint olyan, nem képezhet-e olyan csábítást, amiért mindenre képes? Betegségig való pénzszenvedély ma is gyakran tapasztalt ember-típus.

Szintén ebbe a rovatba tartozik az a felfogás is, mely szerint számító ember lévén, látva azt a bizonytalan helyzetet, amiben a Mester volt: a gyáva és hitetlen tömeg jelt várt arra nézve, hogy Jézus a Messiás; a hivatalos egyház meg veszedelmes ujtónak nézte Jézust, ki a templomból kiüzve az árusokat, erőszakosan lépett fel vele szemben, biztosítani akarta magát minden eshetőség bekövetkezésére. Ha Jézus csakugyan a Messiás, akkor ő volt a főszköz arra, hogy nyilvánosan feltárja magát, akkor Judás számított arra, hogy nagy jutalomban lesz része, az Isten országában meg első helyet fog elfoglalni ezen tettéért. Ha a hivatalos egyház diadalmaskodik, akkor ismét biztosítva van, hogy sorsa és helyzete jól fog menni azoknál, kiknek saját Mesterét elárulta.

2. *Lelki okok.* Angliában néhány évvel ezelőtt megjelent egy könyv: „Egy ismeretlen tanítványtól” volt a munka címe, amelyikben Jézus története van elmondva az evangéliumokhoz hasonló formában, azoknak az adataival természetesen tág tér van nyújtva benne a személyes elképzelésnek és elgondolásnak. ~~Ebben a könyvben~~ Judásról igen érdekes kép van nyújtva. Okos, szellemileg majdnem annyira képzett, mint Jézus, ~~akinek terveivel~~ és gondolataival egy bizonyos ideig az ő gondolkozása is egyezik. Komor, magába mélyedő természetű ember, izig-vérig nacionalista és patrióta, kinek lelkében a messiási várakozások, a kora gondolkozásával megegyeznek. Tudniillik az eljövő Messiás földi uralkodó lesz, ki a megalázt zsidó népet nehéz rabságából kiszabadítja, arra a hatalmi fokra fogja emelni, amilyenén volt a Dávid vagy Salamon idejében. Amikor azután látja, hogy Jézus nem földi, hanem lelki országot akar teremteni, igyekszik reávenni, hogy a várakozásoknak megfelelően munkáljon, mint Messiás. Jézust azonban nem tudja elfordítani utjáról, ezért lesz azután árulója. Ugy gondolja, hogyha Jézust félre állítja az utból, a vezetés reá fog maradni s ő majd politikailag megszabadítja a népet és az országot, Messiásává lesz fájának. Meglehetősen magas motívum van itt, mely igyekszik megmagyarázni az árulást, sajnos, azonban sem az evangéliumok, sem más történeti munkák abból a korból ezt a motívumot nem támogatják. Ennek az elméletnek, nagyon kevés változtatással, sokan vannak a hívei, különösen az írók és költők között. Ezek szerint Judás árulása nem is bűn, hanem csak jóakaratu tévedés.

Magát az okokat és feltevéseket ezekben irtam le. A tisztánlátásához az eseményeknek szükséges azonban tudnunk, hogy a

keresztthalált maga Jézus választotta. Nem külső okok kényszerítették Jézust arra a kínos halálra, nem is az előre elrendelés tana szerinti teremtés előtti halálra rendelése Jézusnak, hanem saját maga választja a keresztet. Választja azért, hogy az általa hirdetett Istenországának új, mélyebb jelentést adjon. A kereszt az eredménye az ő életének. Emberek, gyermekek és asszonyok iránti szeretettel, Istenben való erős hite vitte őt a keresztre. Választotta a keresztet, mert a szenvedés nyelvét a legegyszerűbb is megértheti, a szenvedés jelentését a legműveltebb sem tudja kifejezni. A fájdalom problémája mindig velünk van. Ő a fájdalmat választotta. Sohasem mondta; hogy a fájdalom jó, ahol tudta, megszüntette, mégis ő azt választotta. Ezzel a választással Istent közelebb hozta az emberhez.

Tudva, hogy Jézus maga önként ment a halálba, mintegy pecséttel, életével, pecsételve meg tanai igazságát, Judás problémája megkisebbedik. Jézus, mikor észreveszi, hogy Judás gondolatban már foglalkozik ezzel a rúttal, sötét bűnnel, azt mondja: „Az embernek fia jöhléhet elmegyen, amint meg van írva fölöle, de jaj annak az embernek, aki az ember fiát elárulja, jobb volna annak az embernek, ha nem született volna”. (Máté 26. 24.) Jézus tudja, kijelenti, hogy halála szükséges, ennek a halálnak eszköze Judás. Árulása eszköze az üdvösségnek. Tévedés lenne azonban azt hinni, hogy Judást az Isten erre a sötét bűnre „elrendelte”. Hisz Judás éppen úgy szolgálja először az igének, mint a többi apostol, előtte állott az üdvösség útja, de eltévelyedett, saját maga választotta meg útját. Az ok nem Istenben van, hanem saját magában az emberben. Isten félelmetes fegyverrel ruházta fel az embert: „szabadság”-gal, választhat a jó és rossz között, Istennek szentelheti magát, vagy Isten ellen küzdhet. Mindaddig szabad az ember, amíg választott magának Istent, vagy Bűnt, de amint választott, rabja lesz választása tárgyának. „Isten rabjai érzik azt, hogy mihelyt Istenéi lettek, átadták magukat neki, többé nem maguk ereje emeli őket, hanem minden gyengeségük között és dacára, Isten teszi őket képessé, hősie, dicsőséges, el nem muló életre. A bűn rabjai is érzik, hogy mihelyt odavetették magukat a rossz karjaiba, egyre kevésbé ők azok, akik a rosszat cselekszik, egyre inkább a rossz maga az, aki elhatalmasodik rajtuk”. (Makkab.) Ezt a döntést azonban nem lehet véglegesnek venni, van hullámmzás, visszaesés és felemelkedés, de egy időn túl megszilárdul és végleges az állapot.

Judás maga döntött élete fölött. Saját lelki elhatározása volt oka az árulásnak. A vezérmotívumok lehetnek kapzsiság, anyagiasság, sértett hiúság, vagy jóakaratu segítség, a messiási öntudat napfényre hozatása, de saját lelkének a bűn útjára való sodródása oka sötét tettének. Az isteni akaratnak így szegődik Judás saját maga szántából eszközözévé. A bűnhődése az Isten ellen küzdőknek rémes bűnhődése, Judás halálánál nem az öngyilkosságnál választott forma a rettenetes, hanem a lelki állapot, amiben más megoldást nem talál, mint éppen az öngyilkosságot.

A kérdésre még számos feltevés próbálhat választ adni, de az emberi gondolkozáson felül a végtelen isteni szellem intézi tovább a világ és emberiség sorsát...

Ikland, 1931. március 12-én.

Fülöp Zoltán, lelkész.

(Folytatjuk.)

Az amerikai Unitárius Közlöny.

Ez a cím nem teljesen fedi az igazságot. Az amerikai unitáriusok fő orgánumáról, vallásos és egyházi kérdéseket és érdekeket munkáló heti lapjáról, a Christian Registerről van szó, amely a mi viszonyaink között a mi Közlönyünkkel hasonlítható össze. Ha az igazságnak megfelelően akarunk azonban írni, inkább azt kellene mondanunk, hogy a Christian Register az Amerikában, amivé a mi Közlönyünknek kellene válnia Erdélyben. Ezt illusztrálandó, mondjuk el, hogy milyen az amerikai Christian Register.

Alapították 1821-ben. Tehát ez évben 110 éve s azóta állandóan megjelenik minden héten, husz oldal terjedelemben, kb. a Pásztortűz nagyságában, finom, fameletes papíron, illusztrációkkal. Van egy fő és egy segédszerkesztője, akik semmi mással nem foglalkoznak s csak a szerkesztésért kapott fizetésükből (igen szép összeg!) élnek. Van 3—4 fizetett rovatvezetője, gépirókiasszonya s a szétküldést az amerikai Unitárius Társulat könyvosztálya végzi. Tartalma: értekezések, a theologia, filozófia, szociológia, neveléstudomány, szépirodalom köréből vett közlemények, egyházi hírek, gyermekek részére írt elbeszélések, versek, vasárnapi iskolai utbagazítások, bő könyvszemle s az unitárius érdekeket szolgáló egyesületek (Nőegylet, Ifjúsági Kör, Világiak Ligája stb.) közleményei. Cikkeit a legkiválóbb gondolkozók írják, de nem a tudományos részletesség és műkifejezések száraz stílusában, hanem a művelt középosztály nyelvén. Ennek, valamint az egyház gyakorlati életéhez és mozgalmaihoz való ragaszkodása, következtében hasonlítjuk mi a Registert inkább a Közlönyhöz, mint a Keresztény Magvetőhöz, amely komoly tudományos folyóirat s nem gyakorlati kérdésekkel foglalkozó orgánum.

A Register jelenleg 6.300 előfizetőnek jár, évi előfizetési díja 3 dollár (kb. 510 leu). Előállítási és személyzeti költségei évi 35.000 dollárra (5.950.000 leu) rugnak. Az Amerikai Unitárius Társulat eddig évi 3.600 dollárral (612.000 leu) járult hozzá a lap kiadásához, azonkívül irodákat, fűtést, világítást és szolgát bocsátott rendelkezésére. Közben azonban a lap súlyos anyagi gondokkal küzdött, mert hiszen egyházi kiadványt nem lehet üzleti szempontból kezelni s így ráfizettek a lapra. Évente kb. 12.000 dollár (2.040.000 leu) volt a deficit, amelyet a Register kiadására szervezett Board of Trustees, valamint az Unitarian Campaign iparkodtak összehozni.

Ez évben aztán a Társulat tanulmányi kutatásokat végzett az egy-

házi és vallásos folyóiratok kiadási lehetőségeit illetően. A következő eredményeket érték el:

1. Minden vallásnak, de különösen a liberális szervezetű és liberális eszméket terjesztő egyházaknak, feltétlenül szükségük van komoly vallásos folyóiraatra, amely a hívek és érdeklődők számára állandó barát, missziói munkás, lelkész, segítőtárs legyen.

2. Amerika 25 legnagyobb vallásos folyóirata között egy sincs, amelyik a kiadási költségeket az előfizetési díjából be tudná hozni, mert egyházi és vallásos célokra szolgálva nem ereszkedhetik le az üzleti verseny nivójára. Egyházi lapnak nem lehet magas az előfizetési ára, nem írhat gyilkosságokról, szenzációkról, nem alkalmazkodhatik a tömeg izléséhez s nem közölhet akármilyen hirdetéseket sem.

3. E deficiteket kisebb-nagyobb mértékben az egyházak fedezik. Egy egyháznak sem lehet fontosabb kiadása, mint az egyházi nyomtatványok és folyóiratok.

4. Az Amerikai Unitárius Társulat mindezeket belátva, az eddigi 3.600 dollárt évi 10.000 dollárra (1.700.000 leu) egészíti ki, azaz ennyivel járul hozzá a Register deficitjének a csökkentéséhez. Azonkívül megteszi az előkészületet, hogy a Register anyagi ügyeinek intézésére egy modern üzletembert szerződtessen.

5. E segítség ellenére a Register ezentul is független orgánium marad, ennek sem szerkesztésébe, sem stílusába nem szól bele a Társulat, úgy hogy az, akár egyházi, akár világi dolgokkal teljesen szabadon, a tárgyilagossá, de szabad kritika szemszögén át foglalkozhat.

* * *

Fentiekhez kevés a hozzátenni valónk. Kifejeztük már, hogy a Register az, amivé az Unitárius Közlönynek lennie kellene. Csak-hogy nálunk egyetlen egy sincs meg azokból a segédeszközökből, amelyek a Registert Amerika egyik legjobb vallásos orgániumává teszik. Hátha a jövőben... Talán. Bár úgy lenne. Videant consules!

Sz.-I. S.

.....

Gyászhirek. Özv. szentábrahámi Lőrinczy Dezsóné szül. Kendeffy Anna, néhai Lőrinczy Dezsó polg. isk. tanár özvegye, március 19-én, életének 68-ik, özvegyiségének 12-ik évében hosszas szenvedés után M.-Zomboron csendesen elhunyt. Az elköltözöttben három fia és egy leánya között Lőrinczy Géza székelykereszturi tanár és Lőrinczy Zoltán kolozsvári egyházi ellenőr édesanyjukat gyászolják. Az örökkévaló Isten fogadja atyai szeretetébe az elköltözöttet. — Sándor Gergelyné szül. Sándor Eszter, életének 75-ik, házasságának 54-ik esztendejében hosszas szenvedés után megszűnt élni. Halálát gyermekein, rokonain és tisztelőin kívül főképen férje, Sándor Gergely ny. lelkésztestvérünk gyászolja. Pihenése legyen csendes!

NŐK VILÁGA.

*A szeretet megvalósítása.**

Milyenek kellene legyünk, hogy ne hiába hangozzék el a templomokban a szó a szeretetről?

E kérdésre egyetlen mondattal is lehetne felelnünk: Szeretetteljeseknek kellene lennünk! Azonban, mivel ebbe mi nem vagyunk eléggé belegyakorlódva s nehezünkre esik ezt cselekednünk, ezért még ma 1931-ben is sokat kell foglalkozzunk és beszéljünk e tárgyról, még pedig nemcsak a templomokban, hanem a templomokon kívüli összejöveteleinken is, hátha akkor inkább meg fog valósulni a szeretetteljesség közöttünk.

Mikor kimondjuk, hogy szeretetteljeseknek kellene lennünk és ilyenkor mindjárt arra gondolnánk, hogy miképpen is lehetnénk a krisztusi szeretet mértékéig szeretetteljesek és ezen elgondolás szerint élnénk és cselekednénk, meg volna valósulva a krisztusi szeretet. Azonban az emberben sok ellentétes érzése van a szeretetnek, pl.: ellenszenv, hiuság, makacsság, irigység stb., melyek úgy belénk vannak fészkelődve s úgy elrejtözve, hogy észre sem vesszük. Ezért kell nekünk a szeretetről gyakran beszéljünk, hogy ezáltal öntudatosá váljék bennünk s e szerint éljünk és cselekedjünk.

Először is lássuk, hogy haladt-e tovább az emberiség a szeretetben az evangélium kezdeti idejétől napjainkig és ha igen, mennyiben? Ugyanis sokaktól lehet azt hallani, hogy csak a templomokban beszélnek a szeretetről s ami ott elhangzik az ott is marad, nincs semmi foganatja! De hála Istennek nem úgy van. Az olyan csak felületes megállapítás, mert a társadalom azóta haladt a szeretet útjain, csak meg kell figyelnünk és észrevennünk, mik azok a látható tények, melyek erről tanuskodnak.

A szeretet útjain a társadalom szeretetteljes intézményeiben láthatjuk legszembetűnőbben a haladást. A szegényházakat, aggokat, beteget, árvákat gyámolító egyesületeket, népmentő akciókat, mint pld. a népkonyhát is, a szeretet érzésétől indítva teremtették meg az emberek. Azonban, hogy ezekben tovább is mindig ez az érzés legyen az uralkodó és irányító, arra mindig öntudatosan vigyáznunk kell, mert a szeretet fennebb felsorolt ellentétes érzései, emberi gyarlóságunknál fogva, könnyen eluralkodnak rajtunk. Miután ezen szeretetintézmények ezen érzésnek köszönhetik létezésüket és fennállásukat, az ezekben való munkálkodás és ott embertársainkkal való érintkezés is a szeretet munkálására és ilyen irányu magatartásra tanítanak.

* Felolvasatott a D. F. E. Nőkszöv. kötökéjén, 1931 március 11.

Ezért arra kell törekednünk, hogy minden unitárius nőtársunk vegyen tényleges részt egyesületi munkánkban. Erre annál inkább törekedhetünk, mert a nő társadalmi munkáját mind többen és többen szükségesnek tartják és mindinkább belátják, hogy a nő munkáját nem szabad csak a szűk családi körre szorítani. Mind több és több azoknak a száma, kik elismerőleg nyilatkoznak a nőknek az egyesületi életben végzett munkáiról. Ma már előadásokat hallhatunk arról, hogy a magyar nő érdeklődési körét szélesbbiteni kell és minden magyar nőnek társadalmi téren is dolgoznia kell. Ezért egyesületi tagjaink számának szaporítása egy évi munkaprogrammunkból se hiányozzék, sőt az eddiginél is fokozottabb mértékben vegyük munkába.

Hiszen egyesületi életünk tulajdonképpen nem egyéb, mint felebaráti szeretet gyakorlásának helye. Hogy mily mértékben, az az ott összegyűlő társaink és magunk, vagyis az egyes egyének szeretetteljességétől függ. Azért tehát, hogy az összesség a krisztusi felebaráti szeretet magaslatára emelkedhessék, külön-külön, egyénenként is, magunkat öntudatosan nevelnünk kell.

Hogyan nevelhetjük magunkat szeretetteljességre? Először is keressük azokat a helyeket, hol a szeretetről beszélnek, vagyis járjunk szorgalmasan templomba s az ott hallott prédikációt igyekezzünk megvalósítani életünkben s cselekedjünk aszerint. Ezenkívül hatásos szeretetre tanító eszközünk az imakönyv és a biblia. Ne hagyjuk ezeket csak a papokra! Ha reggelenként az első ténykedésünk, hogy imakönyvünkől elolvasunk egy pár ímát, vagy a bibliából sorban egyes részeket, ez minket egész nap folytában segít, hogy az élet sokszor szeretetlen körülményei között ne csüggedjünk el, sőt szeretetteljesek legyünk. Ha a nap bármely szakában rosszindulatu támadások vagy más kellemetlenségek érnek, sokkal nyugodtabban tudjuk elviselni, ha imádsággal kezdjük és folytatjuk a napot. Az imádság mindig szelidségre tanít és önmagunk megvizsgálásában arra, hogy legyünk szigorú bírái inkább magunknak és ne másnak. Ha ezt megtesszük, már ezzel is szeretetteljes légkört fogunk magunk körül teremteni.

Napközben, reggeltől estig, sok alkalmunk adódik rá, hogy szeretetünket felebarátainkkal szemben érezzük, pl. szülőinken, testvéreinken, gyermekeinken kívül személyzetünkkel, hivatalos környezetünkkel, ismerőseinkkel, boltosunkkal, a koldussal... szóval mindenkivel, akikkel a nap lefolyása alatt találkozunk és alkalmunk van a beszélgetésre. Lehet, hogy a szeretet érzése mellett is sokszor félreértene, azonban azért ne csüggedjünk el és ne térjünk le a szeretet útjáról, mert a szeretet előbb vagy utóbb, de diadalmaszkodni fog.

Hogy az imakönyvekben és a bibliában milyen szép nemesítő helyek vannak a szeretetről írva, egy pár idézettel igazolom: „A szeretet meleg sugár, melynek hatása alatt a bűn jege felolvad és elpárolog”. — „A gonoszokat a szeretet váltja meg”. — „A szere-

tet feloldja a kárhozatot“. — „Szeretet által igazzá lesz a bűnös“. — „A szeretet nagy megváltó erő“. — „Aki a szeretetet nem ismeri, nem ismeri az üdvösséget“. — „Ne arra törekedjél, hogy ember-társaid nagyra becsüljenek, hanem arra, hogy szeressenek“. — „A hit szeretet nélkül olyan, mintegy gyönyörű szép, de csonka oszlop“.

A bibliából az alább felsorolt részekből felolvasott helyek tesznek bizonyosságot a szeretetről: János evang. XIII. r. 34. 35. v., Pál ap. I. Kor. XIII. r. 1—8. v., János apostol I. levele III. r. 18 v. s még sok számos ilyen szeretetre serkentő és figyelmeztető rész található. Beszéljünk tehát ezután többet a szeretetről, olvassunk többet az imakönyvből és a bibliából, hátha akkor inkább megvalósul közöttünk a krisztusi szeretet érzése. Tartsuk figyelembe a Jézus intését: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértetbe ne esetek“. Figyeljünk erre, mert a ma emberét mintha a gyűlölség furiái igen sok tekintetben a kísértet utjaira térítették volna!

Neveljük magunkat arra, hogy a Jézus tanítása szerint „szelid és alázatos szíviük legyünk“, mert a szeretet és vallásosság szempontjából ez a legfontosabb.

Ürmösi Józsefné.

Falusi temetők gondozása.

Az Unitárius Közlöny hasábjain volt már szó a falusi temetők gondozásáról és a cikkirő szomorúan állapítja meg, hogy ezek nagyrésze elhanyagolt állapotban van. Tényleg ezen a téren még sok a kívánni való és a tenni való. Pedig a falu népének lelki műveltségéről és igazi értékéről tesz bizonyosságot az, ha a szépen kimeszelt házak virágos ablakai mellett a temetők lakóinak, az ősöknek emlékéit is tisztelően tartjuk és a sírok gondos ápolásával igyekszünk leróni a kegyelet és hála tartozását.

Azonban a helyi viszonyok és körülmények sok esetben megnehezítik a falusi temetők gondozását és amennyiben lehet, ezeken a körülményeken kell javítanunk. Most, amikor egyleteink még működnek, de már a tavasz is közeleg, tegyük ezt a témát megbeszélés tárgyává és a Nőegyletek tegyenek meg minden lehető a temetők gondozása érdekében.

Első és főkéllék, hogy a temető be legyen kerítve és a kerítés rendben legyen tartva. Az élősövénykerítés akácból nem célszerű, mert az akácnak az a tulajdonsága, hogy egész nagy területet belep, miáltal a temető valóságos bozóttá lesz s kiirtása csaknem lehetetlen. Legjobb tehát, ha más kerítéssel vesszük körül.

A legnagyobb hátránya a falusi temetőknek az, hogy sok helyen távol a falutól és oldalas helyen vannak, ahol a virágok sokkal nagyobb gondozást igényelnek és több öntözést, mint sima területen. El lehet gondolni, hogy annak a falusi asszonynak, aki egész héten reggeltől estig a mezőn van és mikor onnan hazajön elfáradva; otthon még ezer dolog várja: a legjobb akarat mellett sincs annyí

fizikai ideje, hogy akkor még veder vizeket cipeljen kilométeres, vagy még hosszabb utra. Ilyen helyekre olyan virágokat kell ültetni, melyek kevesebb öntözéssel is szépen díszlenek. De nagyon megkönynyíti a helyzetet és a temetők gondozásának egyik legfontosabb kelléke, hogy a közelben víz legyen. Ahol a temető közelében nincsen kut, a Nőegyletek találjanak módot ennek a hiánynak a pótlására, mert ha csak edényt kell vinni és vizet nem kell cipelni, hamarabb és könnyebben meg lehet tenni az utat és esetleg egy-egy nagyobb család asszonyai, leányai, vagy szomszédok felváltva öntöznek meg naponta négy-öt sirt vagy egyetlen felnőtt segítségével gyermekek is elvégezhetik ezt a munkát.

Egészen más a helyzet ott, ahol a temető közel van vagy éppen a templom körül terül el. Itt már könnyű a gondozása s minden vasárnap templomba menet lehet vinni egy-egy csokor virágot a sirra és esetleg vízbe állítva napokig is eláll.

Nagyon kedves szokás nálunk, hogy vizsga után a sok koszorút és virágcsokrot kiviszi a gyermeksereg a temetőbe. Ezzel már a gyermekek lassankint ránevelődnek a halottak emlékének megbecsülésére és a sirok gondozására.

Anyák napján itten a leányok mindig feldiszítik a templomot virággal az élő anyák tiszteletére, délutáni templomozás után testületileg kivisszük a temetőbe a virágokat az élő édes anyák a halott édes anyáknak és minden sirra, ahol tudjuk, hogy édes anya porai pihennek, teszünk pár szálát. Az anyák napjának talán ez a legmeghatóbb része.

Általában véve bármilyen alkalommal templomi díszül szolgáló virágokat istentisztelet végeztével legjobban tesszük, ha a temetőbe visszük.

Még egyre hívom fel a Nőegyletek figyelmét. Ahol egyházi jóltevőink vagy belső emberek nyugosznak és a hozzátartozóik távol vannak, vegyék ezeket a sirokat gondozásba, mert saját tapasztalatomból mondom, hogy az ilyen sirokat időnként meglátogató családtagoknak milyen lelki megnyugvására és a gondozók iránt való hálás szeretet megnyilvánulására vezetnek az ilyen cselekedetek.

Nem elég azonban a temetőket csak gondozni, hanem védelmezni is kell és pedig nemcsak kerítésekkel oktan állatok pusztítása ellen, hanem az emberi érzések finomításával és művelésével a gyűlölségek és irigységek rombolásaival szemben. A temető sértelettségét ne csak a törvény szigora védelmezze, hanem az uralkodó erőnné alakuló közfelfogás. Az élők között lehetnek nézeteltérések, de a halottak sírjánál álló emlékkövek és a sirokon nyíló virágok rongálása csak lelki alacsonyyságról és az érzések durvaságáról tennének bizonyágot.

Általában a temetők gondozására fordítsunk nagyobb gondot, ápoljuk szeretettel a sirok virágait, gondozzuk igazi kegyelettel halottaink sírját, mert csak multunk megbecsülése ad jogot a jövő reményiségéhez.

Sigmondné Mátyás Piroska.

Hozzászólás

I.

Hálás köszönet.

Az eszményekért való lelkesedés nem törődik az elismeréssel, a hivatásszerű munkás nem vár köszönetet. Mégis a megérdemelt köszönetnek és elismerésnek sohasem kellene elmaradnia, hiszen az csak boldog érzést kelt, kitartást acéloz és többre serkent. Ezekre gondolok akkor, midőn az unitárius Sajtó- és Iratterjesztő Bizottság lelkes gárdája iránt magam és kacai szórványom nevében kifejezést adok a megérdemelt köszönetnek és hálás elismerésnek azért a 30 darab füzet- és könyvért, melyet a bizottság a szórvány részére ajándékképpen volt szives leküldeni. Nem kérdezzük, hogy hogyan és honnan szerezte be a könyveket, de azok előzetes kérés nélkül való leküldésében látjuk a hivatásszerű missziói munkát. Örömmel üdvözöljük egyházi életünkben ezt a jóakaratu, pártfogásra mindenesetre méltó megmozdulást.

A Sajtó- és Iratterjesztő Bizottság csak épen alighogy megszületett és megkezdette munkáját egyházi életünkben, már megállapítható, hogy a legjobb utakon jár s a legelhagyottabb mezőkön teremtő munkát végez. Népünk szereti és óhajtja a lelki táplálékokat, keresi és örömmel fogadja az olvasmányokat. Miként az éhségtől elcsigázott ember sokszor fölfalja a neki nem való eledeleket és beteggé lesz, hasonlóan az olvasni vágyakozók egész serege, jobb hiányában, vagy megfelelő irányítást nélkülözve, szinte habzsolja a rontó szellemű ponyvaregényeket, melyek megmételtyezik szívét, kifecimitják gondolkozását.

Szinte eléggé nem is méltányolható azok buzgósága, kik jó szellemű, a vallásos és nemzeti életre nézve termékenyítő hatásu irodalmi alkotásokat válogatva, bár szórványosan népünk számára megszerzik s megtalálják a módot, hogy hozzájok el is juttassák.

Örömmel láttuk a leküldött könyvek között a főtisztelendő Püspök Urnak s más egyházi íróinknak a bel- és külföldi unitárizmus történetének több fontos eseményét megörökítő munkát; továbbá néhány könyvet a „Magyar Nép“ kiadványai közül, melyek faji és kulturális szempontból igen értékesek.

Népünknek kell a szellemi táplálék. Meglehet, hogy egyelőre sajnál azért nagyobb áldozatot hozni. Rá kell azonban nevelni, hogy bővüljön ismerete, felkeljen érdeklődése, kezdje szeretni a könyveket s a többi aztán lassanként magától jön. Nem mindegy azonban, hogy mit olvas a nép. Tapasztalatból mondom, hogy kicsiny közsé-
gemben egészséges, jó közszellem kialakulását a hetenként hozzánk 25 példányban érkező „Magyar Nép“ hathatósan munkálja.

Mindkét szempontból újlag is hálásan köszönjük a könyveket s örömmel üdvözöljük a missziós munkát.

Sigmond József, jánosfalvi lelkész.

II.

**Néjhány gondolat
a konfirmációval kapcsolatban.**

A falusi ifju életének első fontos határköve a konfirmáció. Az eladdig gyermekszámba menő emberpalánta ezen a szép, tavaszi, virágos ünnepélyen olyanszerű átalakuláson megy át belsőleg, mint amikor a szürke egyszerű bábból egy napsugaras szép tavaszi napon pillangó lesz. Neki is szárnyai nőnek, szárnyai, amelyeket színessé tesz az ifjuság ezer tarka álma, széppé, vonzóvá az egyszerűség, tisztaság himpora. Milyen boldog pillanat is az szülőre, ifjura, lelkeszre egyaránt, amikor először terül meg az Urasztala, a hosszas előkészület után az ifju életek előtt! De boldog az a gyülekezet, amely reménységgel tekinthet az ő kised ifju csapatára, amelyben benne van a tavasz igérete. Ezért ne zugolódjék senki, ha az egyház felismerte e lépés, e pillanat fontosságát s azt nem engedi már fejletlen gyermekkorban bekövetkezni, hanem megköveteli, hogy legalább 14 éves legyen az ifju, amikor életének ez első fontos küszöbét átlépi. Ne csodálkozzunk azon, hogy ekkorra virágdíszbe öltözik a templom, ha borus virágvasárnap helyett, tavaszi pompában ragyogó áldozósütörtökön tartjuk ez ünnepélyt, ha arra törekszünk, hogy ez az ünnepélyes szent alkalom külső és belső fényében minél magasztosabb legyen. Hadd kísérjen emléke egy egész életuten!

Én még emelni kívánnám e nap fényét és emlékét egy kissé. Elsősorban azzal, hogy a Dávid Ferenc Ifjusági Egylet e nap délutánján vagy a következő vasárnapon fogadja tagjai sorába az ifjakat, ha lehet szintén templomi ünnepély keretében. Káténk és hitani felfogásunk egyaránt azt tanítja, egyházzó és papok egyaránt hangsúlyozzák e napon, hogy az ifjak ez ünneppéggel az egyház önálló tagjaivá lesznek s minden cselekedetökért ők viselik a teljes erkölcsi felelősséget. Ezt nekem is elmondták, másnak is elmondják, de abban a korban én sem értettem sokat belőle s más sem érthet sokkal többet. Gyakorlatba kell átvinni ezt a felelősséget, hogy életvalósággá legyen. Ez pedig csak úgy lehetséges, hogyha határozott, kiszabott irányt, teret adunk nekik a szellemi, erkölcsi életben joggal és kötelességekkel.

Ezt a hit és erkölcsi életbeni felelősséget sokan úgy értelmezik, hogy az egyházban, az életben szabad nekik minden, ami a nagyoknak jogában áll és sokakat mindjárt itt az első pillanatban csalódás ér, mert az egyházban a jogok és kötelességek — amint az természetes — a nagyoké, ott szóhoz nem juthatnak. Ezért számukra csak jelképes jelentősége van e napnak — amelyből csak annyi a kézzel fogható, hogy az ifju ezután urvacsorában részeseedik — falun ehez járul, hogy nagy legénynek vagy leánynak tekintvén, kórusban, táncban megkapja az ezzel kapcsolatos jogokat.

Ezért én a konfirmációt feltétlenül kiegészítendőnek tartom az

ezt követő, ifjúsági egyesületbe való ünnepélyes belépéssel, mert ez az egyesületnek is súlyt és tekintélyt ad, másfelől az ifjunak is jól esik, ha érzi, hogy most már valahova tartozik, hol neki szava, joga s kötelességei vannak.

A másik dolog, amit a konfirmációval kapcsolatban szintén kívánatosnak, üdvösnek látnék, a konfirmációi emlékkönyv helyett, vagy mellett, egy művészi kivitelű konfirmációi emléklapnak az adása a lelkész mellett a püspök, vagy a presbiterium tagjainak az aláírásával. Ezen emléklap, ismételem, legyen művészi kivitelű, az unitárius élet, vagy történelemből vett diszitó képekkel, valamelyes olyan szöveggel, amely hitfelfogásunkkal megegyezőleg arról szól, hogy N. N. ifju, ki a Jézus nevében ekkor s ekkor megkereszteltetett, most a konfirmáció s az azt megelőző előkészület folytán, unitárius szent vallásunk igazságait megismerve, elkötelezte magát, hogy életét e vallás fénye, világossága, utmutatása mellett ennek szellemében élje, arra törekedvén, hogy életében és munkájában ezen egyháznak hű tagja legyen s annak jó hírnevét, felvirágzását munkálja. Ezen fogadalom után őt az unitárius egyház önálló tagjai közé ünnepélyesen felvettük s erről számára ezen emlékokmányt kiállítottuk.

Az emléklapra a konfirmáló növendék fényképét is reá tenném, valahogy olyan formában, mint a régi katonai emléklapokra, természetesen nemcsak a fejet, hanem az egész képet. Vagy pedig, ha ez így igen költséges, akkor az összes konfirmálók csoportképét, ami esetleg olcsóbb lenne s a közösséget, az összetartozást talán még inkább kifejeznék.

Több helyen szerzett tapasztalatból tudom, hogy a konfirmációi emlékkönyvet az ifju első nap nézegeti, forgatja (elolvasására nem igen kerül sor), otthon is megnézik aztán, még aznap vagy másnap felkerül a mestergerendára, vagy bekerül az almáriumba, ládafiába s ráborul a feledés csendes homálya.

Amíg ezzel így van, addig az előbb említett „katonai emlék“ berámázva falra kerül, része lesz a ház belső berendezésének s látása mindig emlékeket ébreszt. Egymáshoz látogatóba menve, sokszor kerül szóba, élvezettel nézik. Sok székely házban jártam, sokféle segédpaposkodván s szinte csodálattal láttam, hogy csaknem minden háznál látható egynéhány degenerált vonású Habsburg főherceg kép, sokhelyt egy-egy egész csoport belőlük, a kép alján német felirással, a régi időkbelől.

Mindez bizonyíték arra, hogy népünk szereti a képeket s az ilyenszerű emlékeket. Katholikus házba lépve, mindig tiszteletteljes csodálattal nézem, hogy vagy a kereszt, vagy valami szentkép ott van a falon, mint vallásukra emlékeztető jelkép. Református helyeken láttam már konfirmációs emlékeket. „Hívóknél“ ott van a Biblia s a „Dávid Hárfája“. Csak unitárius házaknál nem látunk semmi ilyen emlékeztetőt. Pedig ott van például a tordai országgyűlés képe, ez minden háznál meglehetne és hiszem, ha jó és olcsó kiadásban megjelenne, meg is lenne. Unitárius multunknak még sok ilyen ki-

aknázatlan kincse van. S hiszem, egy-egy ilyen képnek lenne annyi valláserkölcsi értéke s hatása, mint egy-egy ugynevezett népies füzetkiadványnak. Ezek mellé bekerülne rendre ez a fentemlített konfirmációs emlék, amely szépen berámázva, kedves emlék lenne minden háznál. Angol unitárius testvéreinknél a vasárnapi iskola végeztével adnak az ifjaknak egy-egy ilyen emléklapot, amelyet azok gondosan őriznek berámázva. Angol hatásra jöhetett át református testvéreinkhez is. Gyakorlatban tehát már bevált s egy kis buzgósággal, törekvéssel nálunk is bevezethető.

Élő- és állandó kapcsolatot kell teremteni a lelkek között, megragadva a lélek minden megnyilvánulását, amely alkalmas e közösség létrehozására s valláserkölcs öntudatunk ébrentartására. A reformáció s a nyomában járó puritán szellem, különösen annak genfi ágazata, visszautasította a képzőművészetek által építhető kapcsolatokat, ez azonban nem jelenti azt, hogy mi is véglegesen szakítottunk volna velük s a maga helyén ne alkalmazzuk.

Gondolkozunk ebben a dologban. Látszólag kicsiny jelentőségűek, de valójában, jól alkalmazva, mélyrehatók. Most e kettőre hívom fel a figyelmet. A konfirmációkor, vagy utána nemsokára rendezzünk egy templomi ünnepélyt, amelynek során az ifjakat illő ünnepélyességgel felvesszük az ifjusági egyesület tagjai közé. Másodszor a konfirmációs emlékkönyv helyett, vagy esetleg mellett, adjunk művészi kivitelű, lélekhez szóló, hitünk szerinti szép konfirmációs emléklapot berámázás és megőrzés végett, ha csak lehet feltétlenül fényképpel.

Ezzel kapcsolatban még csak egyet. A készitendő emléklap semmiesetre se legyen tulstilizált, hipermodern, futurista vagy kubista alkotás, hanem egyszerű, tartalmas, népies, magyaros és könnyen megérthető, ha lehet feltétlenül színes.

Vajha soraim teremtő gondolatokat váltanának ki s közelebb vinnék e fontos dolgokat az eszmény megvalósításához.

Kénos, 1931 március hó.

Kövári Jakab, lelkész.

E cikk anyagára felhívjuk olvasóink figyelmét. Hozzászólásokat kérünk, hogy a felvetett eszméket illően megtárgyalhassuk. (Szerk.)

.....

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Rovatvezető: Ürmössi József.

Boldog és kellemes husvétii ünnepeket kívánunk kedves előfizetőinknek és lapunk munkatársainak, valamint minden hívűnknek.

Nyilvános köszönet. B. Józsefné, bethlenszentmiklósi olvasónk ez uton is hálás köszönetet kíván mondani Bálint József, Vincze György és Vincze Miklós ugyancsak ottani lakos hiveinknek egy szerencsétlen vak ember részére juttatott nemeslelkű adományaikért.

Gál József recsenyédi lelkész nyugdíjaztatását kérte. Ügye áttétetett a nyugdíjbizottsághoz.

Vajda Antal előbb homoródalmási, utóbb fiatfalvi áll. ig.-tanító nyugdíjaztatott s ez alkalomból köszönetet mondott püspök urnak és az egyháznak a támogatásért. Egyházi hatóságunk e helyen fejezi ki elismerését egyházi érdekü szolgálataiert s kívánja, hogy a megérdemelt nyugalmat csendes örömben élvezhesse.

A küküllőszéplaki egyházközség Pázsint Mihály nyugalmaztatásával megürült lelkészi állásra Péterffy Mihály papjelöltet választotta meg lelkésznek, kit a püspök ur ki is nevezett. Kísérje Isten áldása a szép multu egyházközségben munkáját, hogy az eredményes legyen egyházi életünkre.

Betegség miatt szabadságot kértek: Bartók Endre ádámosi lelkész egy hónapot; Ádámosy Gábor kövendi lelkész félétet; Lőrinczy Dénes tordai esperes-lelkész három hetet.

Dicsőszentmártonba a főt. püspök ur Péterffy Mihály segédlelkész helyébe Komjátszegi Géza papjelöltet nevezte ki segédlelkésznek. Szép és alkalmas munkatér nyílik az ifjui erő gyakorlására, jó sikert kívánunk.

A lókodi egyházközség megválasztotta ideiglenes énekevezérnek Firtos Áron áll. el. isk. tanítót, kit a püspök ur ez állással járó teendőik végzésével megbízott.

A mézskői egyházközség most készül renováltatni ősi templomát. A költségvetést felterjesztette és az E. K. Tanács jóváhagyta, közelebbről hozzá is fognak a munkához.

Nagy Dénes alsójárai lelkészt f. év január havában az egyházközség presbiteriuma és közgyűlése szép ünneplésben részesítette 25 éves lelkészi szolgálata betöltése alkalmából. Az egyházközség nevében Dr. Tamás István ügyvéd, egyh. tanácsos köszöntötte, kiemelve és elismerve egyházközsége és népe érdekében végzett egyházi-társadalmi munkáját. A hivatalosan felterjesztett jegyzőkönyvre egyh. főhatóságunk is elismerő meleg köszönetben részesítette lelkész afiát. Isten segedelmét kérte további áldásos munkájára.

A homoródszentpéteri unitarius egyházközségben id. Máté József afia 1000 leu összegü urvacsorai alapítványt tett. Az E. K. Tanács köszönetét fejezte ki a kegyes adakozónak.

Lehetőség nyílik kántorképesítő vizsga tételére a székelykereszturi áll. tanítóképző és a székelyudvarhelyi ref. tanítónőképzőbe járó unitarius vallásu növendékeinknek. Kereszturon egyh. főhatóságunk gondoskodott a szakoktatásról, Udvarhelyen a rendes tantárgyak között szerepel. Mindkét helyre vizsgabizottságot fog kiküldeni az E. K. Tanács.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába február 4-től március 25-ig alapítói díjban fizettek: Kovonki János Kolozsvár 250 leu, Simon Józsefné Apahida 100 leu, Bakóczy Károlyné Székelyudvarhely 500 leu. — *A Gr. Horváth-Tholdy család, néhai elnökünk, Gr. Horváth-Tholdy Rudolf ur emlékére, koszorúmegváltás címén az egylet céljaira 6000 leut adományozott.* — Kolozsvár, 1931 március 25-én. Gálfi Lőrinc, pénztárnok.

**Az Unitárius Iratterjesztő Bizottság-nál
(Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium)**

kaphatók az alábbi imakönyvek :

	Leu
a)	
Dr. Boros György : Szívemet hozzád emelem (Aői imakönyv). Füzve	60—
— Ugyanaz, jobb papíron	80—
— " " fehér vagy fekete fél vászonkötésben, arany kehellyel	100—
— " " " " " egész v.-kötésben, " "	120—
— " " " " " fél bőrkötésben, " "	150—
és felírással	150—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete egész bőrkötésben, arany kehellyel és felírással	280—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete egész bőrkötésben, arany kehellyel, felírással és szeláranoyozással	330—
Vári Albert : Imádságos könyv	Füzve 35—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete fél vászonkötésben, arany kehellyel	65—
— " " " " " egész v.-kötésben, " "	75—
— " " " " " fél bőrkötésben, " "	130—
— " " " " " egész " " "	130—
és felírással	230—
— Ugyanaz, fehér vagy fekete egész bőrkötésben, arany kehellyel, felírással és szeláranoyozással	280—
— Ugyanaz, fekete bársonykötésben	100—
— " jobb minőségű fekete és színes bársonykötésben	150—
— " moare-kötésben	120—
Szentábrahámi—Csísfő : Imák (mindkét nembeli hívek számára), fél vászonkötésben	70—

b) Szószéki bibliák.

No. 935. (30 × 20 cm. nagyság), egész bőrkötésben, szel- és dusaranyozással	800—
No. 936. (30 × 20 cm. nagyság), egész bőrkötésben, piros vágás és dusaranyozással	600—
No. 934. (30 × 20 cm. nagyság), bőrutánzat, szel- és dusaranyozással	500—
No. 921. (21 × 14 cm. nagyság), egész bőrkötésben, szel- és betüaranyozással	500—

c)

Iktatókönyvi űrlap ivenként (bekötést 100— leu árban vállaljuk) ... 3—
Mindenféle egyházi nyomtatvány és űrlap kapható.
Dr. Tóth György : Az unitárius egyház rendszabályai. I. kötetét 40.— leus egységárban, ha valaki nélkülözheti vagy esetleg több példányban van meg, átvesszük.

Alapítói díj 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

Minden kézirat Szent-Iványi Sándor szerkesztő címére Cluj-Kolozsvár, Unitárius Kollégium küldendő

Kéziratokat nem adunk vissza!

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L. egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egyelet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapítódíj 1000 L. Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénztárhoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17